УДК 336.71

І. Є. Семенча,
д. е. н., доцент, професор кафедри банківської справи, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ
І. О. Кузьменко,
студент, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ

СИСТЕМА ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ БАНКУ: АНАЛІЗ НЕФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ

I. Semencha,
Doctor of Economics Sciences, Profesor of Department Banking, Oles Honchar Dniepropetrovsk National University, Dniepropetrovsk
I. Kuzmenko,
student of Department Banking, Oles Honchar Dniepropetrovsk National University, Dniepropetrovsk

SYSTEM OF AN ESTIMATION OF COMPETITIVE ADVANTAGES OF BANK: THE ANALYSIS OF NOT FINANCIAL INDICATORS

У статті визначено, що ефективним напрямом подолання кризової ситуації, що склалася на фінансовому ринку в останній час Україні, повинна стати організація внутрішньо ринкового змагання, коли можна досягти прогресивного розвитку або через впровадження інноваційних кроків, або за рахунок організації комплексної оцінки конкурентних переваг. Поряд з оцінкою фінансових показників діяльності банку запропоновано особливу увагу приділяти оцінці нефінансових кількісних та нефінансових якісних показників, адже вони чітко виокремлюють причини, що формують конкурентні переваги, вказують на прогалини в різних напрямах діяльності банку, загрозливу позицію у взаємодії банку з іншими учасниками фінансового ринку.

Запропоновано оціночну схему конкурентних переваг банківських установ та проведено аналіз нефінансових кількісних та нефінансових якісних показників провідних банків України 1 групи за 2013 — 1 півріччя 2014 рр.

In article it is defined that the organisation of internal market competition when it is possible to reach progressive development or through introduction of innovative steps, or by the organisation of a complex estimation of competitive advantages should become an effective direction in overcoming of a crisis situation in the financial market of Ukraine. Together with an estimation of financial indicators of activity of bank it is offered to give especial attention to an estimation of not financial quantitative and not financial quality indicators. They accurately specify in the reasons which form competitive advantages, designate defects in various lines of activity of bank, threat in interaction of bank with other participants of the financial market.

The estimated scheme of competitive advantages of banks is offered and the analysis of not financial quantitative and not financial quality indicators of leading banks of Ukraine of 1 group for 2013 — 1 half is carried out 2014.

Ключові слова: конкурентні переваги, конкурентна позиція, фінансовий ринок, оцінка, нефінансові показники, аналіз, прогресивний розвиток.

Key words: the competitive advantages, competitive position, the financial market, estimation, not financial indicators, the analysis, progressive development.

Реалізація грошово-кредитної політики у 2013 році відбувалася за складних макроекономічних умов. За збереження несприятливої зовнішньоекономічної кон'юнктури для основних товарів українського експорту обсяг промислового виробництва за цей період знизився на 4,7%, нульовим був приріст реального ВВП. Підтримуючим чинником економічної діяльності було збільшення обсягів сільськогосподарського виробництва за 2013 рік на 13,7%.

Починаючи із листопада 2013 року, Україна знаходиться у стані політичних та економічних потрясінь. Українська гривня різко девальвувала щодо основних світових валют, і для підтримання стабільності економіки стало необхідним істотне зовнішнє фінансування. У лютому 2014 року суверенний кредитний рейтинг України було понижено, і він досяг рівня ССС із негативним прогнозом.

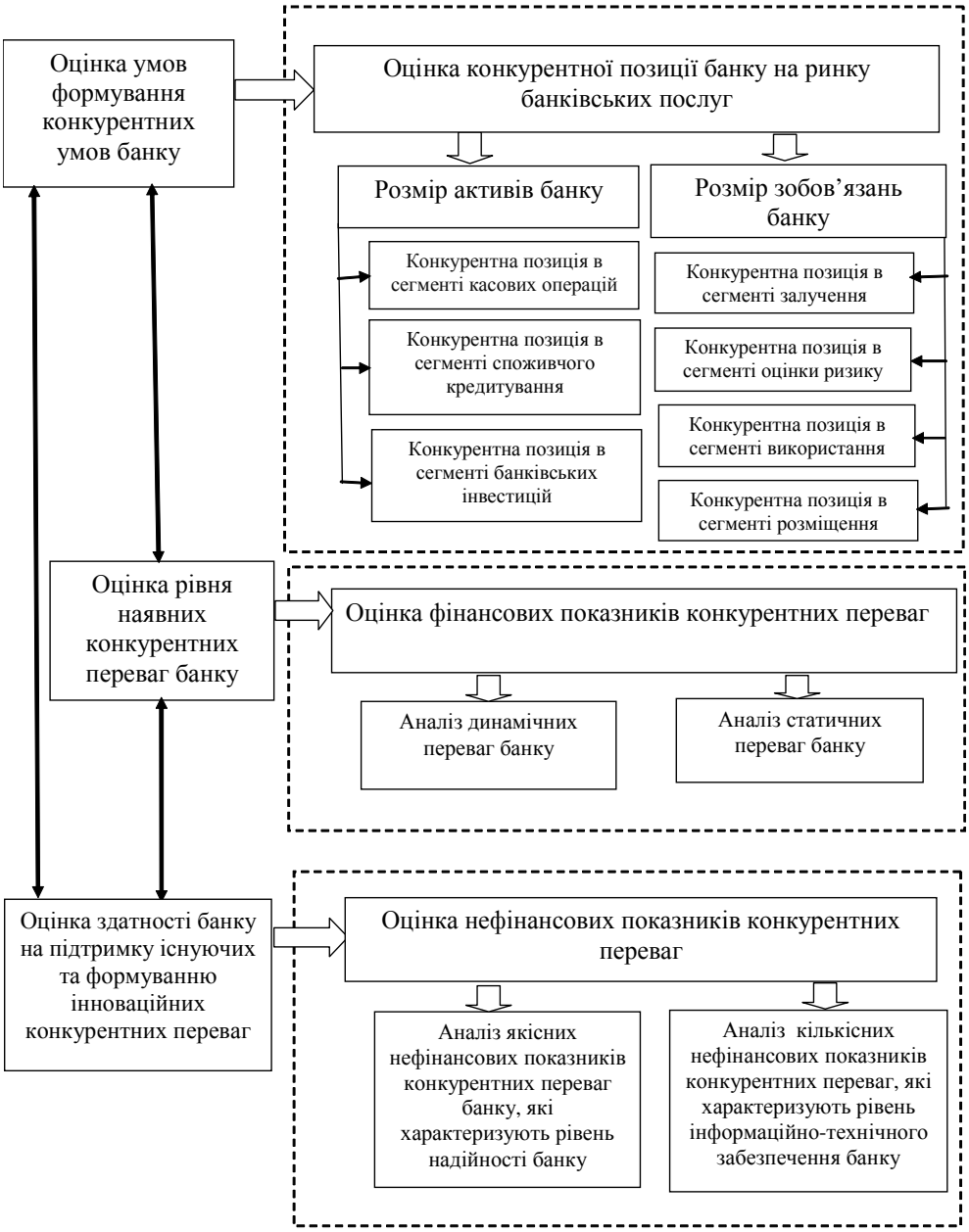

Рис 1. Оціночна схема комплексної оцінки конкурентних переваг банку

Ці та інші факти свідчать про загострення кризи, перш за все, у фінансовій системі країни, де першочерговим завданням для будь-якого банку стає підтримка свого стабільного стану, не допущення впливу дестабілізуючих чинників на основні показники його діяльності.

Як відомо, існує декілька шляхів щодо організації антикризового управління банками. Але вважаємо, що ефективною укріплюючою політикою може бути не підтримка вже здобутих результатів діяльності, а розробка та впровадження нових підходів або банківських продуктів, що спонукатимуть банк до активних дій, більш агресивної політики та формування конкурентних переваг над тими банківськими установами, які притримуються політики стримання та балансування.

Вважаємо, що в складній ситуації, яка склалася у фінансовій системі України з кінця 2013 до середини 2014 років, така практика повинна набувати як найгострішої актуальності.

Отже, підтримати стан банківської системи, зупинити її падіння, на нашу думку, можливо шляхом стимулювання конкуренції на ринку фінансових послуг.

Так, за рахунок організації внутрішньо ринкового змагання за клієнта можна досягти прогресивного розвитку або через впровадження інноваційних кроків, або за рахунок організації комплексної оцінки та розвитку конкурентних переваг.

За результатами аналізу стану вивчення питання випливає, що вагомий внесок у розробку теорії та практики конкурентоспроможності зроблено у працях таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як Г. Азоєв, І. Отенко, Є. Полтавська, В. Шинкаренко, А. Бондаренко, О. Юрчук, А. Сайденов, С. Святов, О. Черняк та інші.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає у розробці засад комплексної оцінки конкурентних переваг банків, а також розробці

питань проведення аналізу нефінансових показників конкурентних переваг банку.

РЕЗУЛЬТАТИ

Слід на початку зауважити, що постановка такого завдання не нова. Аналогічну думку вже висловлювали в своїх працях В. Вовк, А. Махота, Т. Гірченко, А. Кузнєцова, Г. Лазаренкова, О. Падалко, О. Сідельник, В. Сословський, О. Тищенко [1—6], в яких основна увага приділяється дослідженню конкуренції на ринку банківських послуг, визначенню основних завдань у межах оптимізації їх конкурентної позиції на ринку і розробці заходів з досягнення банками певних конкурентних переваг.

В умовах ринку, перш за все, будь-який сучасний банк повинен прагнути до досягнення стійкої конкурентної позиції. Конкурентну позицію треба розуміти як результат формування рівня забезпечуючої конкурентоспроможності банку. Але в умовах всезростаючої жорсткої конкуренції за клієнтів особливої уваги з боку менеджменту банку потребує не просто фіксація власної конкурентної позиції, а набуття ним конкурентних переваг.

Як показав проведений аналіз існуючих досліджень з даного питання [4, 5, 7—8], до уваги в переважній більшості потрапляють фінансові показники діяльності банку, що впливають на його конкурентні переваги. Слід відмітити, що вкрай бракує досліджень, які б, по-перше, давали комплексне системне уявлення про конкурентну позицію банку та його конкурентні переваги, по-друге, особливе місце в оцінці конкурентних переваг відводили б нефінансовим показникам.

Отже, як показує практика, будь-який стан або процес можливо розглядати за допомогою двох груп характеристик: кількісних та якісних. Дослідження процесів набуття конкурентних переваг банківських установ не є виключенням. Таким чином, така оцінка повинна передбачати поряд з оцінкою фінансових показників діяльності банку оцінку нефінансових кількісних та нефінансових якісних показників.

Таким чином, висунуті нами підходи до оцінки конкурентних переваг банку на ринку фінансових послуг дозволили сформувати власну позицію щодо проведення такої оцінки та узагальнити її у вигляді оціночної схеми (рис. 1).

Як видно з рисунка 1, основними завданнями аналізу діяльності комерційного банку є визначення джерел збільшення доходів і зменшення витрат, пошук резервів підвищення прибутковості й рентабельності, забезпечення ліквідності, зміцнення фінансової стійкості та надійності банку, дотримання встановлених економічних нормативів, мінімізація банківських ризиків [9, с. 129].

У процесі аналізу банківської діяльності необхідно використовувати таку методику, яка найбільшою мірою сприятиме його ефективності.

Основними методами аналізу банківського балансу є метод порівняння, групування, використання абсолютних і відносних показників, а також графічний і табличний методи. Метод порівняння — дає змогу визначити рівень і причини відхилень за різними статтями.

Можна виділити такі найтиповіші ситуації, коли використовується порівняння:

1) зіставлення планових і фактичних показників для оцінки ступеня виконання плану;

2) зіставлення фактичних показників із нормативними, що дає змогу проконтролювати дотримання банком різних нормативів, установлених НБУ;

3) порівняння фактичних показників із показниками минулих років (звітних періодів) для визначення тенденцій розвитку банку;

4) зіставлення показників банку, що аналізуються, з показниками інших банків-конкурентів для визначення позицій банку на фінансовому ринку за різними показниками фінансової діяльності;

5) зіставлення різних варіантів управлінських рішень із метою вибору оптимального; наприклад, установлюючи процентну ставку за депозитами населення, вибирають такий її рівень, який забезпечив би необхідний обсяг даного виду банківського ресурсу з урахуванням наявності достатніх можливостей для обслуговування вкладників;

6) зіставлення результатів діяльності до і після впровадження якогось нововведення; наприклад, витрати коштів на придбання офісу банку в центрі міста можуть компенсуватися залученням солідних клієнтів, що забезпечить банку збільшення залишків на розрахункових рахунках.

Метод групування дає змогу розібратися в суті процесів, що аналізуються, шляхом систематизації балансових даних. Наприклад, згрупувавши доходи і витрати банку від надання кредитів та депозитів різним клієнтам, можна наочно відобразити чи покриваються витрати отриманими доходами від здійснення цих послуг.

Метод використання абсолютних і відносних показників допомагає охарактеризувати кількісні розміри наданих кредитів, залучених коштів, капіталу банку та відобразити співвідношення певних абсолютних показників. До відносних показників відносять показники виконання плану, динаміки, структури (питома вага), ефективності та ін. Цей метод є одним із ключових в аналізі банківської стійкості. З його допомогою (через різні коефіцієнти) оцінюються показники ліквідності, платоспроможності, прибутковості банку тощо.

Графічний метод допомагає зобразити потрібну інформацію у більш наочному і зрозумілому для користувача вигляді, наприклад, відобразити динаміку зміни обсягу наданих кредитів за різні роки. Так само і табличний метод відображення аналітичних даних є найбільш зручною і раціональною формою представлення аналітичної інформації про досліджуваний об'єкт. За допомогою таблиць легше простежуються зв'язки між досліджуваними показниками.

Всі перелічені методи можна застосовувати до різних об'єктів аналізу, серед яких одним з найважливіших об'єктів при дослідженні банківської діяльності є власний капітал. Зокрема вивчення власного капіталу слід починати з аналізу складових його елементів, їх питомої ваги в сукупному капіталі. Аналіз структури власного капіталу банку потрібно здійснювати у динаміці, щоб відстежувати зміну його складових елементів, визначати тенденції їх розвитку, фактори, що впливають на їх обсяг. Важливо порівняти структуру власного капіталу конкретного банку з аналогічними показниками інших банків або із середньо-банківськими. Потрібно враховувати і зовнішні чинники, які також впливають на формування власного капіталу, зокрема

Таблиця 1. Аналіз кількісних нефінансових показників конкурентних переваг, які характеризують рівень надійності банку (штук, одиниць)

Назва банку	Кількість філій та відділень банку [11]	Кількість банкоматів, станом на 01.04.2014 [12]	Кількість платіжних карток станом на 01.04.2014 [12]	Народний рейтинг банків, бал (від 1 до 5) [13]	Кількість скарг клієнтів [13]
ПРИВАТБАНК	2720	19 787	31 721 006	2	602
УКРЕКСІМБАНК	525	1347	2 656 109	2	39
ОЩАДБАНК	5655	1953	11 438 486	2	19
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	952	3445	4 070 218	1	39
ІМЕКСБАНК	399	261	394 482	5	3
ПРОМІНВЕСТБАНК	253	377	534 030	2	35
ПРАВЕКСБАНК	389	314	121 699	3	9
ВТБ БАНК	125	396	517 088	2	13
АЛЬФА-БАНК	95	234	939 696	1	71
ОТП БАНК	129	155	408 246	2	9

стан, в якому перебуває економіка країни. Збиткова діяльність більшості суб'єктів господарювання, наприклад, зменшує можливості банків збільшувати розміри статутного капіталу за рахунок додаткової емісії акцій, змушує шукати інші джерела ресурсів. Важливо під час аналізу власного капіталу визначити вартість окремих його складових елементів, а потім порівняти із вартістю залученого та позикового капіталу, що дасть нам змогу визначити коефіцієнт автономності (незалежності) комерційного банку, допоможе відобразити забезпеченість витрат банку власними ресурсами.

Не менш важливим є аналіз залученого капіталу або зобов'язань банку. Оскільки банк — це установа, яка працює в основному із залученими коштами, то, як правило, їх частка в пасивах банку становить не менше 80 %. Значення менше цієї величини означає більш високу фінансову стійкість підприємства, проте негативно характеризує його ділову активність. Аналіз зобов'язань банку починають з визначення їх суми за балансом, потім потрібно охарактеризувати зміни суми зобов'язань банку в динаміці в абсолютному та відносному виразах. Основним моментом в аналізі зобов'язань є дослідження ризиків, які викликані розширенням залучених коштів, що беруть на себе менеджери. Для підтвердження обгрунтованості та ефективності залучення додаткових ресурсів слід порівняти вартість їх залучення з прибутком від їх використання.

Прибутковість — один з найважливіших показників банківської діяльності, бо саме прибуток є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, бази для підвищення добробуту банківських працівників [10, с. 112]. Утворення прибутку комерційного банку є наслідком впливу різноманітних факторів. Це доходи і витрати банку, вплив яких на прибуток та його складові є очевидним і обчислюється за методом прямого рахунку на основі адитивної факторної моделі. Дуже важливими факторами, що обумовлюють суму прибутку до оподаткування, є:

— обсяг капіталу банку, який відображається у пасиві балансу;

— рівень ефективності використання активів банку розраховується як відношення доходів банку до сукупних активів;

— мультиплікативний ефект капіталу визначається через мультиплікатор капіталу — це важіль управління банком, за допомогою якого він повинен забезпечити бажану збалансованість між власним капіталом і додатковими фінансовими ресурсами. Іншими словами, це здатність капіталу банку залучати в оборот додаткові гроші, не порушуючи фінансової стійкості. Мультиплікатор капіталу визначається відношенням сукупних активів до балансового капіталу банку; рентабельність доходу — відношення прибутку до оподаткування до доходу банку.

А, знаючи фактори, котрі впливають на зміну прибутку, можна досліджувати і аналізувати зміну останнього під впливом зміни різних чинників, що дасть змогу коригувати та планувати діяльність банку, впливати на об'єм отримуваного прибутку, прогнозувати формування доходів та витрат, що необхідні для отримання таких доходів.

Існують різні методики економіко-статистичного аналізу прибутковості й ефективності діяльності комерційного банку [10, с. 112]:

1) аналіз ефективності з використанням взаємозв'язку часткових показників ефективності з відповідними мультиплікаторами (наприклад, ROE);

2) визначення впливу окремих чинників на прибутковість банку за допомогою виробничої функції .

Далі приділимо увагу аналізу нефінансових кількісних та якісних показників конкурентних переваг банку. Аналіз проведемо на прикладі діяльності банків України, що належать до 1-ї групи.

Отже, щодо аналізу нефінансових кількісних показників, то до них віднесемо: кількість філій та відділень банку, розвиток мереж банкоматів і платіжних терміналів, обсяг емісії платіжних карток, а також розмір клієнтської бази банку у розмірі фізичних і юридичних осіб, рейтингові оцінки, кількість скарг клієнтів, термін існування банку на ринку банківських послуг тощо.

Наведемо основні з них:

Як бачимо, дані, отримані на основі рейтингових оцінок або ті, що базуються на загальних кількісних показниках, дозволяють відносно визначати конкурентні позиції або характеризують загальні тенденції визначення причин, що призволять до такого результату. Крім того, визначення даних прогнозних значень у рейтингах є закритим і незрозумілим для загалу і не дає користувачам самостійно його визначати, виявляти можливість банкрутства банку. Саме тому кількісне оцінювання спрацьовуватиме тільки тоді, коли треба визначати загальні тенденції в конкурентному середовищі.

Таким чином, важаємо, що тільки систематична та комплексна оцінка нефінансових якісних показників зможе допомогти менеджменту банку виокремити причини, що формують конкурентні переваги, прогалини в різних напрямках діяльності банку, загрозливу позицію у взаємодії банку з іншими учасниками фінансового ринку.

Щодо аналізу нефінансових якісних показників, то до них віднесемо: якість банківських продуктів та послуг, наявність бренду, рівень ділової репутації банку, його комунікаційної політики, здатність банку до впровадження інновацій, рівень довіри клієнтів до банку, наявність підтримки материнських банків (для банків з іноземним капіталом) тощо.

Таблиця 2. Оцінка якісних нефінансових показників конкурентних переваг, які характеризують рівень надійності банку, бали

Назва банку	Якість обслуговування	Рівень сформованості стратегії	Імідж	Якість менеджменту	Материнська підтримка
ПРИВАТБАНК	5,80	7,00	5,80	6,83	5,83
УКРЕКСІМБАНК	5,80	7,60	8,00	6,50	8,50
ОЩАДБАНК	4,40	6,80	6,20	5,50	8,50
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	6,00	6,20	8,20	7,33	5,83
ІМЕКСБАНК	4,80	4,40	4,60	4,80	4,60
ПРОМІНВЕСТБАНК	5,20	5,80	5,20	6,00	8,60
ПРАВЕКСБАНК	4,40	4,20	4,60	4,40	4,60
ВТБ БАНК	6,20	7,60	6,00	6,00	7,00
АЛЬФА-БАНК	6,20	6,40	6,00	6,00	7,00
ОТП БАНК	6,60	7,40	7,40	7,00	6,60

Джерело: [14].

Сучасні тенденції за основними нефінансовими показниками конкурентних переваг провідних банків України можна роздивитися у таблиці 2.

Слід зазначити, що під час оцінки професійного рівня менеджменту банків аналітики враховували послідовність та успішність стратегії банку.

Рівень материнської підтримки банків вже не такий важливий, як у пік кризових явищ в 2008—2010 роках, але він дуже суттєво відображається на здатності банків сьогодні проводити активну кредитну політику та нарощувати долю ринку. Оцінка стратегії роботи банків на ринку враховувала успіхи, які вдалося в цілому досягти банкам за останній рік, в тому числі і з точки зору довгостроковості обраної стратегії.

Серед багатьох факторів, які визначають ефективність банківської діяльності (економічних, правових, організаційних, кадрових тощо) важливе місце посідає також психологічний чинник довіри населення. Він має дві складові: довіра населення до національних грошей — гривні та довіра до банків.

Підвищення довіри до банку — це актуальне завдання загальнодержавної ваги. Зволікання з її вирішенням може найближчим часом відчутно загальмувати розвиток економіки країни. Тому необхідно невідкладно вживати заходів. Насамперед повинні діяти самі банки. В умовах швидкого загострення конкурентної боротьби вистоять ті з них, які завоюють найвищу довіру населення.

Для зростання довіри необхідне створення суспільно позитивного іміджу. Нині, на жаль, ніхто про такий імідж не дбає, навіть самі банкіри.

Загальноекономічний ефект від зростання довіри населення до банку можна реалізувати за такими напрямами:

— шляхом збільшення ресурсної бази банків завдяки інтенсивнішому припливу вкладів, нарощуванню кредитних та інвестиційних відрахувань в економіку, внаслідок чого поліпшується забезпечення фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання, і, в свою чергу, підвищує фінансовий стан останніх;

— шляхом здешевлення банківських ресурсів, а отже, і кредитів, оскільки, довіряючи банкам, населення нарощуватиме вклади навіть у разі зниження процентних виплат за ними;

— шляхом посилення стимулюючої ролі оплати праці у підвищенні її продуктивності як одного з основних чинників економічного зростання.

І останнє. Для зміцнення довіри до банків з боку найкомпетентнішої частини населення важливе значення має послаблення політичних ризиків у їх діяльності. Річ у тім, що політичні ризики є найочевиднішими для клієнтів банків і чи не першими застерігають їх від вкладення грошей у банки.

Для банків України важливим завданням постає забезпечення свого стабільного розвитку для досягнення найвищих фінансових результатів, також підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, посилення взаємодії банків із реальним сектором економіки України.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у результаті проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Визначили, що в складних кризових умовах, що склалися в Україні за останній період, ефективною укріпллючою політикою повинна стати не підтримка вже здобутих результатів діяльності, а розробка та впровадження нових підходів або банківських продуктів, що спонукатимуть банк до активних дій, більш агресивної подітики та формування конкурентних переваг над тими банківськими установами, які притримуються політики стримання та балансування. Отже, за рахунок організації внутрішньо ринкового змагання за клієнта можна досягти прогресивного розвитку або через впровадження інноваційних кроків, або за рахунок організації комплексної оцінки та розвитку конкурентних переваг.

2. За результатом проведеного аналізу відмітили, що сьогодні вкрай бракує досліджень, які б, по-перше, давали комплексне системне уявлення про конкурентну позицію банку та його конкурентні переваги, по-друге, особливе місце в оцінці конкурентних переваг відводили б нефінансовим показникам.

3. Зазначили, що комплексна оцінка конкурентних переваг банківських установ поряд з оцінкою фінансових показників діяльності банку повинна передбачати

оцінку нефінансових кількісних та нефінансових якісних показників.

4. Запропонована оціночна схема конкурентних переваг банківських установ та проведено аналіз нефінансових кількісних та нефінансових якісних показників провідних банків України 1 групи за 2013 — 1 півріччя 2014 рр.

Напрямами подальших досліджень бачимо у впровадженні запропонованої схеми в практику діяльності банків щодо забезпечення конкурентних переваг на фінансовому ринку України.

Література:

1. Вовк В.Я. Концептуальні засади організації стратегічного управління конкурентоспроможністю банку [Текст] / В.Я. Вовк // Бізнес-інформ. — 2012. — № 9. — С. 237—240.

2. Гірченко Т.Д. Управління конкурентоспроможністю банківської системи України [Текст] / Т.Д. Гірченко, А.Я. Кузнєцова // Вісник Української академії банківської справи. — 2006. — № 1. — С. 43—49.

3. Махота А.В. Сутність та зміст конкурентних переваг банку: [Електронний ресурс] / А.В. Махота // Экономика Крыма. — 2010. — № 2 (31). — Режим доступу: http://ecrimea.crimea.edu/arhiv/2010/econ_-2_2010/039_mahota.pdf

4. Падалко О. Чинники сучасної банківської конкуренції та їх особливості в Україні / О. Падалко // Банківська справа. — 2004. — № 2. — С. 61—64.

5. Сідельник О.П. Чинники формування конкурентного середовища банку: [Електронний ресурс] / О.П. Сідельник. — Режим доступу: http://nauka.zinet.info/20/sidelnyk.php

6. Тищенко О. Конкурентні переваги банків [Текст] / О. Тищенко, Г. Лазаренкова, В. Сословський // Вісник НБУ. — 2008. — № 3. — С. 20—24.

7. Шпиг Ф.І. Конкурентоспроможність банку: фактори та критерії оцінки: [Електронний ресурс] / Ф.І. Шпиг. — Режим доступу: http://dspace.uabs.-edu.ua/jspui/bitstream/123456789/837/1/16.4.pdf

8. Нєізвєстна О.В. Оцінка та практичні рекомендації щодо забезпечення конкурентоспроможності українських банків в сучасних умовах / О.В. Нєізвєстна, А.А. Гетьманенко // Ефективна економіка: Електронне фахове видання. — Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1659

9. Потійко Ю.А. Теоретичні і практичні аспекти аналізу діяльності українських банків [Текст] / Ю.А. Потійко // Фінанси України. — 2002. — № 3. — С. 129—133.

10. Климова О.О. Аналіз прибутковості комерційних банків [Текст] / О.О. Климова Фінанси України. — 2005. — № 3. — С. 112—116.

11. Найкращі банки (електронне видання) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ubanks.-com.ua/adr/privatbank/

12. Бюлетень Національного банку України за травень 2014 року (електронне видання) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=44577

13. Народний рейтинг банків [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://banker.ua/publicrating/?gclid=CjkKEQjw_N-cBRD2k73X3OjJ8eMBEiQAbd-Pic0jX0Mz2tYe4tjhYIrto2kXPt9ncddglUofZ-GqL8yqrw_wcB

14. Шпитко Є. Рейтинг найбільших банків України: відступ заходу [Електронний ресурс] / Є. Шпитко // Реальна економіка (електронне видання). — Режим доступу: http://real-economy.com.ua/publication/ratings/7501.html

References:

1. Vovk, V.Ya. (2012), "Conceptual bases of the organisation of strategic management of competitiveness of bank", Biznes-inform, vol. 9, pp. 237—240.

2. Hirchenko, T.D. (2006), "Management of competitiveness of bank system of Ukraine", Visnyk Ukrains'koi akademii bankivs'koi spravy, vol. 1, pp. 43—49.

3. Mahota, A.V. (2010), "Essence and the maintenance of competitive advantages of bank", Jekonomika Kryma, vol. 2, no. 31, available at: http://ecrimea.crimea.edu/arhiv/2010/econ_2_2010/039_mahota.pdf (Accessed 23 June 2014).

4. Padalko, O. (2004), "Factors of a modern bank competition and their feature in Ukraine", Bankivs'ka sprava, vol. 2, pp. 61—64.

5. Sidel'nyk, O.P. (2012), "Factors of formation of the competitive environment of bank", available at: http://nauka.zinet.info/20/sidelnyk.php (Accessed 23 June 2014).

6. Tyschenko, O. (2008), "Competitive advantages of banks", Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy, vol. 3, pp. 20—24.

7. Shpyh, F.I. (2006), "Competitiveness of bank: factors and criteria of an estimation", available at: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/837/1/16.4.pdf (Accessed 23 June 2014).

8. Nieizviestna, O.V. and Het'manenko, A.A. (2013), "Estimation and practical recommendations about maintenance of competitiveness of the Ukrainian banks in modern conditions", Efektyvna ekonomika: Elektronne fakhove vydannia., available at: http://www.economy.-nayka.com.ua/?op=1&z=1659 (Accessed 23 June 2014).

9. Potijko, Yu.A. (2002), "Theoretical and practical aspects of the analysis of activity of the Ukrainian banks", Finansy Ukrainy, vol. 3, pp. 129—133.

10. Klymova, O.O. (2005), "The analysis of profitableness of commercial banks", Finansy Ukrainy, vol. 3, pp. 112—116.

11. Ubanks.com.ua (2014), "The best banks", available at: http://ubanks.com.ua/adr/privatbank/ (Accessed 23 June 2014).

12. Site of National bank of Ukraine (2014), " The bulletin of National bank of Ukraine for May, 2014", available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=44577, (Accessed 23 June 2014).

13. Banker.ua (2014), "National rating of banks", available at: http://banker.ua/publicrating/?gclid=-CjkKEQjw_N-cBRD2k73X3OjJ8eMBEiQAbd-Pic0jX0Mz2tYe4tjhYIrto2kXPt9ncddglUofZGqL8yqrw_wcB (Accessed 23 June 2014).

14. Shpytko, Ye. (2014), "Rating of the greatest banks of Ukraine: West deviation", Real'na ekonomika., available at: http://real-economy.com.ua/publication/ratings/7501.html (Accessed 23 June 2014).

Стаття надійшла до редакції 25.06.2014 р.